

Tractament Tòpic de la Psoriasi a l'Atenció Primària

Document digital Full per a pacients

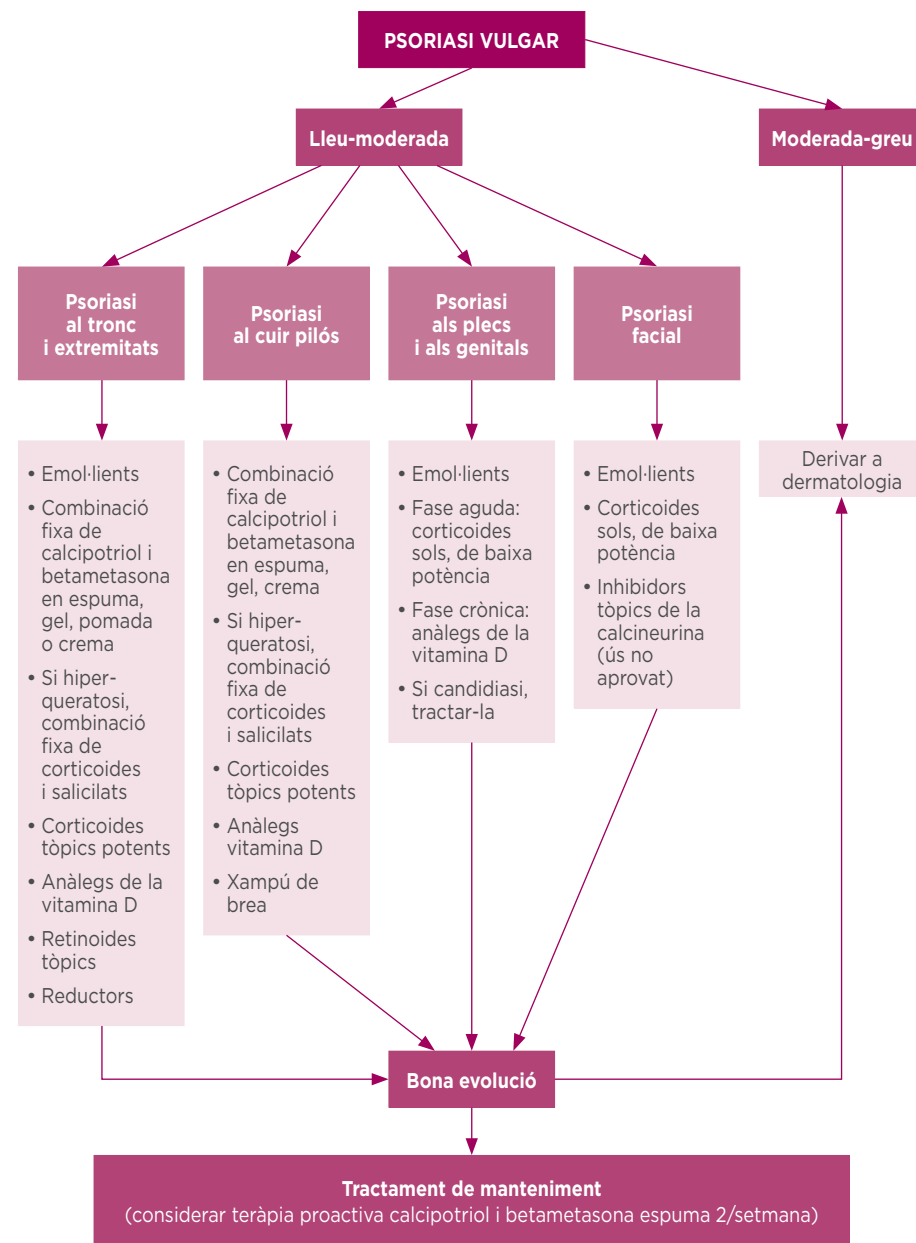
Aquest document ha estat finançat per Leo Pharma. Les conclusions, interpretacions i opinions expressades en ell corresponen exclusivament a les seves autores.

www.camfic.cat

Psoriasi lleu (afectació de menys del 5-10% de la superfície corporal; dependent del perfil del pacient)

Han d'utilitzar-se els tractaments tòpics com es mostra a l'algoritme següent¹⁵:

Bibliografia

- Ferrándiz C, Carrascosa JM, Toro M. Prevalence of psoriasis in Spain in the age of biologics. *Actas Dermosifiliogr.* 2014;105(5):504-9.
- Deng Y, Chang C, Lu Q. The Inflammatory Response in Psoriasis: a Comprehensive Review. *Clin Rev Allergy Immunol.* 2016;50(3):377-89.
- Sgouros D, Apalla Z, Ioannides D, Katoulis A, Rigopoulos D, Sotiriou E, et al. Dermoscopy of Common Inflammatory Disorders. *Dermatol Clin.* 2018;36(4):359-68.
- Daschuk A, Dobrzanskaya Y, Pustovaya. The role of the stress in the development of severe forms of psoriasis (case report). *Georgian Med News.* 2018;(279):97-102.
- Carrascosa JM, Rocamora V, Fernández-Torres RM, Jiménez- Puya R, Moreno JC, Coll-Puigserver N, et al. Obesidad y psoriasis: naturaleza inflamatoria de la obesidad, relación entre psoriasis y obesidad e implicaciones terapéuticas. *Actas Dermosifiliogr.* 2014; 105:31-44.
- From the Medical Board of the National Psoriasis Foundation: The risk of cardiovascular disease in individuals with psoriasis and the potential impact of current therapies. *J Am Acad Dermatol.* 2014;70:168-77.
- Segaert S, Shear NH, Chiricozzi A, Thaçi D, Carrascosa JM, Young H, Descamps V. Optimizing Anti-Inflammatory and Immunomodulatory Effects of Corticosteroid and Vitamin D Analogue Fixed-Dose Combination Therapy. *Dermatol Ther (Heidelb).* 2017;7(3):265-79.
- Kragballe JP, Austad J, Barnes L, Vivi A, de la Brassine M, Cambazard F et al. A 52 week randomized safety study of calcipotriol/betamethasone dipropionate two-compound product (Dovonet®/daivonet®/taclonex®) in the treatment of psoriasis vulgaris. *Br J Dermatol.* 2006; 154(6):1155-60.
- Mason AR, Mason J, Cork M, Dooley G, Hancock H. Topical treatments for chronic plaque psoriasis. *Cochrane Database Syst Rev.* 2013 Mar 28;(3):CD005028.
- Paul C, Stein Gold L, Cambazard F, Kalb RE, Lowson D, Bang B, Griffiths CE. Calcipotriol plus betamethasone dipropionate aerosol foam provides superior efficacy vs. gel in patients with psoriasis vulgaris: randomized, controlled PSO-ABLE study. *J Eur Acad Dermatol Venereol.* 2017;31(1):119-26.
- Menter A, Gold LS, Koo J, Villumsen J, Rosén M, Lebwohl M. Fixed-Combination Calcipotriene Plus Betamethasone Dipropionate Aerosol Foam Is Well Tolerated in Patients with Psoriasis Vulgaris: Pooled Data from Three Randomized Controlled Studies. *Skinmed.* 2017;15(2):119-24.
- National Institute for Health and Care Excellence (NICE). Psoriasis: assessment and management | Guidance | NICE [Internet]. 2012 [citat 21-10-2022]. Disponible a: <https://www.nice.org.uk/guidance/cg153>
- Wang C, Lin A. Efficacy of topical calcineurin inhibitors in psoriasis. *J Cutan Med Surg.* 2014; 18:8-14.
- Sekhon S, Jeon C, Nakamura M, Afifi L, Yan D, Wu JJ et al. Review of the mechanism of action of coal tar in psoriasis. *J Dermatolog Treat.* 2018;29(3):230-2.
- Lim WL, How CH, Tan KW. Management of psoriasis in primary care. *Singapore Med J [Internet].* 2021 [citat 28-10-2022];62(3):109.

Tractament tòpic de la Psoriasi a l'atenció primària

Autoras:

Maria del Mar Ballester Torrens
Especialista en Medicina Familiar i Comunitària
Centre d'Atenció Primària Ramon Turró
ABS 10B. Barcelona
Grup de Treball de Dermatologia de la CAMFiC

Rosa Senan Sanz
Especialista en Medicina Familiar i Comunitària
Centre d'Atenció Primària el Clot. Barcelona
Grup de Treball de Dermatologia de la CAMFiC

Psoriasi

Dermatosi inflamatòria crònica de la pell (prevalença: 2-3% de la població¹) i ocasionalment de les articulacions, no contagiosa, immunomediada i que cursa amb exacerbacions i remissions.

Es produeix una alteració de la diferenciació dels queratinòcits que ocasiona la seva hiperproliferació i una inflamació de l'epidermis i la dermis, amb l'aparició de plaques descamatives i eritematoses².

Etiologia

Desconeguda, genèticament determinada.

Diagnòstic

En la majoria dels casos és clínic: **eritema, engruiximent i descamació de plaques ben delimitades**, predominantment a les zones d'extensió de les extremitats (genolls, colzes i dors dels dits), retroauriculars, sacroglúties, al cuir pilós i a les plantes o els palmells. És infreqüent a la cara. En la dermatoscòpia³, fons vermell, vasos puntiformes o glomerulars i escames blanques nacrades són característiques de la psoriasi en plaques.

Factors desencadenants

Tabaquisme, alcoholisme, climatologia, determinats factors ambientals, com alguns superantígens infecciosos (estreptococs, estafilococs, virus de la immuno-deficiència humana i cànides), traumatismes (incloent rascar-se, que produeix el fenomen de Koebner), fàrmacs (antiinflamatoris no esteroïdals, supressió del tractament amb corticoides sistèmics, blocadors β, liti, antimalàrics, alguns antihipertensius) i l'estrès⁴.

Excipients segons la localització de la lesió

Cuir pilós	Espuma cutània, gel, emulsió, solució, xampú
Cara	Crema, loció, emulsió, gel
Plecs	Loció, emulsió, crema
Zones acres, genolls	Espuma, pomada, gel, ungüent, crema

Tabla de diagnóstico diferencial

ENTIDAD	MORFOLOGÍA/LESIONES ELEMENTALES
Psoriasi crònica estable (en plaques)	Representa el 90% dels casos
Psoriasi vulgar	Plaques aïllades o generalitzades
Psoriasi invertida	Limitada a la zona unguial i palmoplantar, i al cuir pilós
Psoriasi de tipus inflamatori eruptiu	
Psoriasi guttata	Inici sobtat de moltes lesions petites (<i>guttata</i> o nummular) <ul style="list-style-type: none"> Amb més tendència a una resolució espontània
Psoriasi pustulosa	Localitzada a la zona palmoplantar o bé generalitzada <ul style="list-style-type: none"> És una forma severa, amb risc vital
Psoriasi eritrodèrmica	Afecta tota la superfície corporal, amb afectació general i multiorgànica <ul style="list-style-type: none"> Severa i amb risc vital

Els pacients amb psoriasi moderada-greu (segons la regla dels 10: índex d'intensitat i extensió de la psoriasi [PASI] >10 o superfície corporal afectada [BSA; el total del palmell de la mà del pacient correspon a l'1% de la superfície corporal] >10% o índex de qualitat de vida en dermatologia [DLQI] >10) presenten un augment del risc cardiovascular⁵ i més risc de diverses patologies⁶.

Tabla

EXCIPIENTS	BROT	CONTINUÏTAT	OBSERVACIONS
1a línia			
Combinació en dosis fixes de calcipotriol i corticoides⁷	1/dia 4 setmanes Inici de la resposta: 1 setmana	2-3/setmana a 1/dia Fins a 52 setmanes ⁸	L'eficàcia i la seguretat a dosis fixes són superiors que les dels fàrmacs per separat ⁹ i es redueix la quantitat de corticoide. La teràpia de continuïtat amb combinació és més efectiva i tan segura com la dels anàlegs de la vitamina D (B-1-II). Efectes secundaris freqüents: irritació i prujia ocasional. La presentació en excipient d'espuma ha demostrat que és més eficaç que la mateixa combinació en pomada i en gel liofílic ¹⁰ , amb un perfil similar de seguretat ¹¹ (I). L'espuma cutània i el gel milloren l'adherència del pacient i tenen millor relació cost-efectivitat.
Combinació de corticoides i àcid salicílic	1-2/dia durant 2-4 setmanes Inici de la resposta: 1-2 setmanes	No disponible	Indicada en lesions hiperqueratòsiques. L'eficàcia i la seguretat en fase aguda de la combinació són superiors a la medicació per separat. Efectes secundaris freqüents: irritació i prujia
Corticoides tòpics	1-2/dia/ 3-4 setmanes	1/2-3/ setmana	Poden utilitzar-se en tot tipus de psoriasi. Quan la malaltia estigui controlada, es reduirà la potència i la freqüència d'aplicació, de forma progressiva, per reduir l'efecte rebot i la taquiflàxia (resistència al tractament). No s'han d'utilitzar corticoides d'alta potencia >8 setmanes ¹² .
Anàlegs de la vitamina D (calcipotriol, tacalcitol, calcitriol) Inhibidors de la calcineurina ¹³	Brot	1/2-3/ setmana màxim de 52 setmanes ²⁴	Poden utilitzar-se en tot tipus de psoriasi amb poca afectació segons el PASI. No es necessita monitoratge amb dosis inferiors a 120 g/setmana. No combinar àcid salicílic amb altres compostos àcids. Combinats amb UVB o PUVA són efectius. Per reduir el risc d'hipercalcèmia, no s'han d'aplicar més de 100 g/setmana de calcipotriol o de 30 g/setmana de tacalcitol. No s'han d'utilitzar amb insuficiència renal. Efectes secundaris freqüents: dermatitis de contacte irritativa (no s'han d'aplicar a la cara ni als plecs, excepte el calcitriol). Lesions a la cara i genitals (no estan aprovats per l'FDA)

Tabla

EXCIPIENTS	BROT	CONTINUÏTAT	OBSERVACIONS
2a línia			
Retinoides	Una aplicació a la nit durant un màxim de 3 mesos, a les àrees afectades per la psoriasi (no s'ha de tocar la pell sana)		La formulació en gel per a una aplicació diària és agradable cosmèticament. En monoteràpia presenten una eficàcia limitada i alta capacitat irritant. Combinats amb corticoides tòpics són més eficaços i menys irritants. Poden utilitzar-se combinats amb fototeràpia. Els retinoides són potencialment teratogènics.
Reductors	Una aplicació al dia, inicialment 30 minuts a dies alterns i s'augmenta la duració i la freqüència segons la tolerància		Ambdós són efectius, però poc acceptats pels pacients. El quitrà taca, fa olor, és fototòxic ¹⁴ i no s'ha d'utilitzar durant les 24 hores anteriors a una exposició solar. El ditranol i l'antralina taquen i són força irritants si no s'apliquen amb cura. Després del període d'aplicació prescrit s'han d'eliminar completament amb oli mineral, tot seguit es renten amb sabó àcid. Actualment pràcticament no es fan servir.
EXCIPIENTS	BROT	CONTINUÏTAT	OBSERVACIONS
Tractament coadjuvant			
Emol·lients	2-3/dia	2-3/dia	Proporcionen hidratació a l'estrat corni. Prevenen l'aparició de fissures i ajuden a l'eliminació de les escames.
Queratolítics	1/dia		Són útils per eliminar les escames i facilitar la penetració percutània d'alguns medicaments. Aquestes cures no s'han de perllongar més de 6-8 h.

FDA: Food and Drug Administration dels Estats Units; PASI: índex d'intensitat i extensió de la psoriasi; PUVA: administració de psoralens per via sistèmica combinada amb radiacions ultraviolades A; UVB: radiació ultraviolada B.

Derivació a l'atenció especialitzada

- Derivació a l'atenció especialitzada
- Dubtes diagnòstics
- Casos lleus (BSA o PASI: 5-10%) que no responen al tractament després de 2-3 mesos
- Casos moderats o greus (BSA, PASI i DQLI >10)
- Psoriasi palmoplantar
- Psoriasi incapacitant a les ungles
- Si és necessari, cal valorar el tractament sistèmic
- Artropatia psoriàsica (derivar a dermatologia i reumatologia)

Criteris de derivació immediata

- Eritrodèrmia** aguda (eritema i escames sobre la major part de la superfície cutània), psoriasi inestable aguda i psoriasi pustulosa generalitzada.